

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2020

Tarkastuslautakunta 4.5.2021

Valtuusto 24.5.2021

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tarkastuslautakunta	2
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	2
1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat	2
1.3. Arvioinnin toteuttaminen	3
2. Perussopimuksen ja terveydenhuoltolain määräykset.....	4
3. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta	5
3.1. Talousarvion toteutuminen	6
4. Yhtymävaltuusto ja tavoitteet.....	7
4.1. Prosesseihin kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet	7
4.2. Asiakkaisiin kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet.....	8
4.3. Talouteen ja vaikuttavuuteen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet.....	15
4.4. Suoritetavoitteiden toteutuminen.....	17
5. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	17
6. Henkilöstöön ja osaamiseen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet	17
7. Investoinnit.....	18
7.1. Laki kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta (548/2016 tuli voimaan 1.7.2016).....	18
8. Muut havainnot	20
8.1. Esteellisyys.....	20
9. Yhteenveto.....	22

1. Tarkastuslautakunta

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan keskeisimpänä tehtävänä on valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi. Halutessaan tarkastuslautakunta voi tehdä lisäksi itsenäisiä tarkastuksia valitsemissaan kohteissa.

Säännökset, jotka ohjaavat tarkastuslautakunnan tehtäviä ovat:

- Kuntalain mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisimmistä tavoitteista
- Kuntalain mukaan hallitus antaa selvityksen valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa
- Kuntalain mukaan tarkastuslautakunta arvioi ovatko valtuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, myös strategisten tavoitteiden osalta toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa. Uuden kuntalain mukaan tarkastuslautakunta voi ottaa kantaa myös toimintojen tarkoituksenmukaisuuteen ja tuloksellisuuteen.
- Edelleen kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan on myös arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä alijäämän kattamiseen.
- Kuntalain 84 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain kuntayhtymän valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä luovutettavan arviointikertomuksen.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat

Voimassa olevan hallintosäännön mukaan lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä kolme muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Yhtymävaltuusto valitsi kokouksessaan 25.9.2017 tarkastuslautakunnan jäsenet valtuustokaudelle 2017- 2021.

Jäsen

Ilkka Piispanen pj., Toholampi
Tarja Harju-Karhula vpj., Kokkola
Katri Aro, Kannus
Johanna Järvelä, Veteli
Kari Harju, Kruunupyö, eronnut 1.2.2021
Stefan Högnabba, Kruunupyö 1.2.2021 alkaen

Varajäsen

Jussi Karhulahti, Halsua
Esa Kant, Kokkola
Mirja Kallio, Kokkola
Elli Ukskoski, Perho

Peter Svartsjö, Kruunupyö

Lautakunnan sihteerinä ja asioiden valmistelijana on toiminut kuntayhtymän tilintarkastaja JHTT Asko Vanhatupa BDO Auditor Oy:stä (JHTT-yhteisö) sekä avustavana tarkastajana Maritta Hintsala.

1.3. Arvioinnin toteuttaminen

Soiten tarkastuslautakunta on kokoontunut tilikauden 2020 tavoitteiden arvioimiseen yhteensä kaksitoista kertaa.

9.6.2020, Teams

Tarkastuslautakunta päivitti arviointisuunnitelman ja laati työohjelman tarkastusvuodelle 2020

19.8.2020, Teams/Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunta kuuli toimitusjohtaja Minna Korkiakoski-Västin ajankohtaiskatsauksen ja talousjohtaja Pasi Hämäläinen antoi ajankohtaiskatsauksen taloudesta. Johtajaylilääkäri Pirjo Dabnell kertoi ajankohtaisista asioista mm. koronatilanteesta ja tekninen johtaja Jukka Mäkelä antoi investointien ja kiinteistöjen tilannekatsauksen.

25.9.2020, Teams/Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunta kuuli tiedottamisen ja viestinnän katsauksen viestintäpäällikkö Suvi Melender-Låglandilta, henkilöstöhallinnon katsauksen vs. henkilöstöjohtaja Pirkko Härkäselältä, hankintatoimen katsauksen vs. hankintajohtaja Anne Harjunpäältä ja työhyvinvoinnin ja turvallisuuden katsauksen työhyvinvointipäällikkö Jukka Arolta.

22.10.2020, Teams/Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunta kuuli katsaukset terveyden- ja sairaanhoidon toimialuejohtaja Lotta Seppiseltä, sosiaali- ja potilasasiainmies Tina Sandströmiltä ja toimitusjohtaja Minna Korkiakoski-Västi esitteli talousarvioin vuodelle 2021. Terveyden- ja sairaanhoidon sekä toimitusjohtajan katsauksiin sisältyi selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä.

25.11.2020, Teams/Soite hallintokeskus

Työohjelman mukaisessa katsausvuorossa olivat hoito- ja hoiva (toimialuejohtaja Ritva Jämsä) ja vammaispalvelut (toimialuejohtaja Tanja Witick),

7.12.2020, Teams/Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunnalle esittelivät ajankohtaisia asioita perheiden palveluiden toimialuejohtaja Andreas Blanco Sequeiros ja nuorisopsykiatrian palveluiden vastuualuejohtaja Jaakko Kosonen.

15.1.2021, Teams

Tarkastuslautakunta kuuli tilastoanalyttikko Kalle Tornbergin katsauksen tilastoinnista ja tietohallintojohtaja Mika Kivelän tietohallinnon katsauksen. Johtajaylilääkäri Pirjo Dabnell kertoi Erva-alueen ajankohtaiset kuulumiset. Tarkastuslautakunta oli kutsunut valtuuston puheenjohtajiston keskustelemaan ajankohtaisista asioista.

12.2.2021, Teams

Tarkastuslautakunta aloitti arviointikertomuksen laatimisen.

ARVIOINTIKERTOMUS

10.3.2021, Teams

Toimitusjohtaja Minna Korkiakoski-Västi ja talousjohtaja Pasi Hämäläinen esittelivät alustavan tilinpäätöksen vuodelta 2020. Tarkastuslautakunta jatkoi arviointikertomuksen laatimista.

26.3.2021, Teams

Tarkastuslautakunta jatkoi arviointikertomuksen laatimista.

8.4.2021, Teams

Tarkastuslautakunta jatkoi arviointikertomuksen laatimista.

4.5.2021, Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunta hyväksyi ja allekirjoitti arviointikertomuksen.

Arviointikertomuksen hyväksyminen, tilintarkastuskertomuksen käsittely, esitys valtuustolle tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Lautakunta on kokouksissaan kuullut eri sektoreiden viranhaltijoiden katsauksia taloudesta, toiminnasta ja toiminnan kehittämisestä. Kuntayhtymän toimintoja arvioitiin lautakunnan kokousten yhteydessä järjestetyissä kuulemistilaisuuksissa.

Konserniin kuuluvista yhtiöstä kuultiin Kiinteistö Oy H Seitsikon toimitusjohtajan katsaus.

Tarkastuslautakunta perustaa vuoden 2020 arviointikertomuksensa edellä mainituissa kuulemistilaisuuksissa ja katselmuksissa tehtyihin havaintoihin, kuntayhtymän toimintakertomukseen ja valtuuston, hallituksen sekä lautakuntien pöytäkirjoihin ja muuhun viranhaltijoiden ja työntekijöiden tarkastuslautakunnalle toimittamaan materiaaliin sekä kuntalaisilta saatuun palautteeseen.

Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueina vuonna 2020 oli koko kuntayhtymän toiminta. Tarkastuslautakunta ottaa kantaa myös toimintojen tarkoituksenmukaisuuteen.

2. Perussopimuksen ja terveydenhuoltolain määräykset

Perussopimuksen 2 §:n mukaan kuntayhtymän tehtävänä on järjestää jäsenkuntiensa puolesta alueensa väestölle yhdenvertaisilla periaatteilla lainsäädännön mukaiset laaja-alaiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Kuntayhtymä voi hoitaa myös muita peruspalveluiden piiriin sekä tukipalveluiden järjestämiseen kuuluvia tehtäviä, kun siitä erikseen sovitaan.

Perussopimuksen 3 §:n mukaan kuntayhtymä järjestää ja tuottaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ensisijaisesti henkilöille, joilla on kotikuntalain (201/1994) mukainen kotipaikka kuntayhtymän jäsen- ja osa jäsenkunnassa, jollei laista tai erillisistä sopimuksista muuta johdu.

Perussopimuksen mukaan palvelut toteutetaan väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä palvelujen käyttäjiä tukien asukkaiden itsenäistä arjessa selviytymistä. Järjestämisvastuuseen

kuuluvat ehkäisevät, korjaavat ja hoitavat, kuntouttavat sekä muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yhtenäisenä kokonaisuutena.

Terveydenhuoltolain (30.12.2010/1326) 1 luvun 4 §:n 1 mom. mukaan kunnan on osoitettava riittävästi voimavaroja kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena olevaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä terveydenhuollon palveluihin. Terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän käytettävissä on oltava riittävästi terveydenhuollon ammattihenkilöitä.

Em. lain 2 mom. mukaan toimintayksikön johtamisessa on oltava moniammatillista asiantuntemusta, joka tukee laadukkaan ja turvallisen hoidon kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintatapojen kehittämistä.

Em. lain 3 mom. mukaan kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän terveydenhuollosta vastaavan henkilöstön rakenteen ja määrän on vastattava alueen väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen sekä terveydenhuollon palvelujen tarvetta.

Terveydenhuoltolain 1 luvun 10 §:n 1 mom. mukaan kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on järjestettävä terveydenhuollon palvelut sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisiksi kuin kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän asukkaiden hyvinvointi, potilasturvallisuus, sosiaalinen turvallisuus ja terveydentila sekä niihin vaikuttavien tekijöiden seurannan perusteella lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti arvioitu perusteltu tarve edellyttävät.

HE 90/2010 vp lausutaan siten, että kunnan tai sairaanhoitopiirin tulee järjestää terveydenhuoltopalvelut lähellä asukkaitaan, myös haja-asutusalueilla.

3. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

Valtuustoon nähden sitovaksi on määritelty seuraavat tasot:

Valtuusto 9.12.2019 § 28

1. Toiminnalliset tavoitteet koko kuntayhtymää koskevalla tasolla (BSC) sekä toimialuekohtaiset oleelliset toiminnalliset muutokset
2. Tuloslaskelmasta jäsenkuntalaskutuksen raami ja tulosennuste
3. Investoinnit (kokonaismäärä, netto)
4. Rahoituslaskelma (sis. talousarviolainan enimmäismäärä)

Soite on sosiaali- ja terveydenhuollon syvään toiminnalliseen integraatioon perustuva kuntayhtymä, jonka toiminta ja hallinto perustuvat seuraaviin strategisiin lähtökohtiin:

1. Ihminen keskiössä
2. Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnallinen integraatio – moniammatillista asiantuntijuutta lähellä ihmisten arkea
3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
4. Kotona asumisen ja elämisen tukeminen
5. Toiminnan ja talouden kannalta kestävät rakenteet
6. Päivystävä keskussairaala alueella
7. Tiedolla johtaminen

3.1. Talousarvion toteutuminen

Kuntapalautusten jälkeen tuloslaskelman mukaiset toimintatuotot (ulkoiset) yhteensä ovat 344,3 Meur. Valtion korona-avustuksia on kirjattu toimintatuottoihin 3,9 Meur, joka ei kata kaikkia Soitelle aiheutuneita koronakuluja.

Talousarviossa 2020 kuntalaskutukseen oli varattu 268,7 Meur. Valtuusto hyväksyi 30.11.2020 lisätalousarvion 5 Meur, jolloin talousarvioraami oli 273,7 Meur. Jäsenkuntalaskutuksen toteuma oli 272,6 Meur. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylitys oli 4,0 Meur (1,5 %)

Kuntien laskutuksen osalta toiminta voidaan jakaa suoriteperusteisen hinnaston mukaan laskutettaviin palveluihin ja niin sanotun Numeruslaskutuksen piirissä oleviin palveluihin. Suoriteperusteisesti toteutettava laskutus perustuu siihen, että tuotteilla on ennalta päätetty hinta. Numeruslaskutuksen osalta toteutuneet kustannukset kohdistetaan jäsenkunnille valitun ajurin perusteella, mikä tarkoittaa pääsääntöisesti asiakkaiden tai käyntien määrää. Asiakaspalvelujen ostot kohdistetaan läpilaskutusperiaatteella potilaan kotikunnalle.

Jäsenkuntien keskinäisessä kustannusten jaossa huomioidaan suoriteperusteisen kustannuksen lisäksi potilaskohtainen kalliin hoidon tasaus sekä tilinpäätöksen yhteydessä tehtävä vuosittaisten suurten kokonaiskustannusten tasaus, jossa keskimääräistä kasvua 5 % suuremmat kasvut tasataan jäsenkuntien kesken asukasluvun suhteessa.

Talousarviossa toimintakuluihin oli varattu 326,7 Meur. Toteutuneet toimintakulut olivat 337,2 Meur. Ylitystä talousarvioon verrattuna on 10,5 Meur (3,21 %).

Henkilöstökulut 176,8 Meur toteutuivat 9,8 Meur (9,8 %) korkeampina verrattuna talousarvioon 167 Meur. Kilpailukykysovimuksen mukainen lomarahen leikkaus poistui 2020, joka kasvatti lomaraha ja -korvauksia 2,1 Meur. Muiden palveluiden ostot ylittivät talousarvion (45,1 Meur) 2,94 Meur (6,5 %).

Investointimääräraha brutto oli 13,8 Meur ja käyttö toteutui 11,6 Meur (toteumaprosentti 83,9 % brutto). Rakentamista koskevat investoinnit olivat suurimmat. Näitä ovat lähinnä leikkaustoiminnan yhdistäminen, F-siipi (välinehuolto) sekä näihin liittyvät laite- ja kalustehankinnat. Tietokoneohjelmistojen osalta erityisesti Lifecaren lisäosien käyttöönotto on viivästynyt.

Hallitus valmisteli Terveystie 1 hankintaa Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymältä joulukuussa 2020. Hallitus toi valtuustolle päätettäväksi 1.2.2021 lisämäärärahan vuoden 2021 talousarvioon kiinteistön/rakennuksen ostamista varten. Valtuusto päätti ottaa 561 000 euron määrärahan kuluvaan vuoden talousarvioon.

Tarkastuslautakunta tulee seuraamaan kohteen käytön muuton Soiten omaan käyttöön perussopimuksen 2 §:n mukaisesti.

Talouteen ja vaikuttavuuteen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

- Toiminnan ja talouden raportointi on luotettavaa ja ajantasaista – nopeutetaan jäsenkunnille kohdistettavaa raportointia.
- Toimintaa johdetaan taloudellisesti ja kustannustietoisesti.
- Jäsenkuntien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.
- Erityispalveluita myydään alueen ulkopuolelle.

Tehdäänkö Soitessa hoitoon liittyviä päätöksiä taloudellisin perustein (toimivien supistaminen ja sulkusuunnitelmat)?

Onko nämä päätökset näkyneet potilasturvallisuudessa esim. suunterveydenhuollossa pitkittyneinä hoitojonoina – oheissairauksien huomioiminen ja niiden aiheuttama yhteisvaikutus.

4. Yhtymävaltuusto ja tavoitteet

4.1. Prosesseihin kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

- toiminnassa korostuu integraatio, eri alojen ammattilaisten toiminta yhdessä asiakkaiden, perheiden ja ryhmien kanssa
- vahvistetaan peruspalveluja, ennaltaehkäiseviä ja matalan kynnyksen palveluja sekä kuntoutuksen roolia
- tehtävät vastuutetaan selkeästi sekä hallinnollisessa että asiakastyössä
- palvelurakennetta kehitetään niin, että se on toiminnan ja talouden kannalta kestävä ja huomioi ennen kaikkea muuta ihmisen tarpeet – ihminen on kaiken toiminnan keskiössä
- hyvin toimiva päivystävä sairaala tarjoaa palveluita omaa aluetta laajemmalle asiakasjoukolle ja on tärkeä kumppani kaikissa palveluketjuissa

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ihminen keskiössä tarkoittaa sitä, että jokainen asiakas iästä, terveydentilasta, asuinpaikasta tai muusta vastaavasta syystä riippumatta, saavuttaa aidosti perusterveyden- ja sosiaalihuoltopalvelut omassa elinympäristössään.

Perusterveydenhuollon ja sosiaalihuoltopalveluiden saavutettavuus on heikentynyt mm. terveyskeskuksien sulkusuunnitelman ja perusterveydenhuollon lääkäreiden aliresursoinnin osalta.

4.2. Asiakkaisiin kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

- palvelut ja tuki pyritään tarjoamaan mahdollisimman lähellä ihmisten arkea
- kotona asumista ja elämistä tukemalla päästään parhaiten hyödyntämään ihmisten ja heidän lähiyhteisöjensä voimavaroja, se myös edistää kuntoutumista parhaiten eri asiakasryhmissä
- asiakkaiden ja potilaiden osallisuutta kehitetään edelleen ja otetaan käyttöön uusia toimintamalleja
- asiakkaille tarjotaan jatkossa enemmän mahdollisuuksia sähköisiin palveluihin ja eri keinoja palvelun saamiseen, esim. videoyhteydet

Soiten internetsivustolla kohdassa asiakastytyväisyys sanotaan seuraavasti:

Me Soitessa pyrimme jatkuvasti eteenpäin ja kehitämme omaa toimintaamme, koska uskomme, että se on ainoa tapa tuoda hyvää koko Soiten toiminta-alueelle. Kuulemme ja kuuntelemme palautetta, ja otamme sen onkeemme. Vastaukset kerätään Soiten toimipisteissä olevista palauteautomaateista sekä verkkosivuilta löytyvästä palautejärjestelmästä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että toiminnan kehittäminen edellyttää toimivaa ja kattavaa palautejärjestelmää. Soite ilmoittaa asiakastytyvyyden kokonaisuutena. Saatu palautemäärä on pieni eikä se kerro asiakastytyvyyttä terveysasemittain.

Tarkastuslautakunta toteaa, että näin yleisellä tasolla saatu palaute ei mahdollista toiminnan kehittämistä yksikkökohtaisesti.

Soiten päätöksenteossa tulee huomioida vammais- ja vanhusneuvostojen kannanotot. Neuvostojen mielipiteet tulisi kirjoittaa auki päätöstekstien valmisteluosioon, jotta jälkikäteen voitaisiin varmistua edellä mainitusta. Tarkastuslautakunta suosittelee, että vammais- ja vanhusneuvostojen kannanotot liitetään päätökseen.

Hoito ja hoiva

Hoitoon pääsy (hoitotakuu)

Hoitoon pääsystä säädetään terveydenhuoltolain 6. luvussa.

Hoitoon pääsyn määräajat

Ensiapuun ja kiireelliseen hoitoon on päästävä heti potilaan asuinpaikasta riippumatta. Kiireellistä hoitoa varten terveyskeskuksissa ja sairaaloissa on päivystysvastaanotot.

Kiireetöntä hoitoa tarjotaan kunnan asukkaille terveyskeskuksissa. Hoitoon pääsulle on taattu tietyt määräajat. Jos terveyskeskus tai sairaala ei voi tarjota hoitoa säädetyssä ajassa, niiden on hankittava se muualta.

Terveyskeskus

- kiireettömät tapaukset hoidetaan kunnallisissa terveyskeskuksissa
- arkisin terveyskeskuksen aukioloaikana sinne on saatava välittömästi puhelin-yhteys tai sinne on voitava mennä käymään
- jos hoidon tarpeen arviointi vaatii terveyskeskuksessa käyntiä, sinne on saatava aika kolmen arkipäivän kuluessa yhteydenotosta
- hoitoon on terveyskeskuksessa päästävä viimeistään kolmessa kuukaudessa suun terveydenhuollossa tämä aika voidaan ylittää kolmella kuukaudella potilaan terveydentilan vaarantumatta
- jos tutkimuksissa todetaan, että potilas tarvitsee sairaalahoitoa, se on aloitettava viimeistään kuudessa kuukaudessa hoidon tarpeen arvioinnista

Erikoissairaanhoito

- kiireettömässä hoidossa sairaalan tai terveyskeskuksen toteuttamaan erikoissairaanhoitoon pääseminen edellyttää lääkärin lähetettä
- hoidon tarpeen arviointi on aloitettava kolmessa viikossa lähetteen saapumisesta
- arvioinnin edellyttämät tutkimukset ja erikoislääkärin arviointi on tehtävä kolmessa kuukaudessa lähetteen saapumisesta
- jos tutkimuksissa todetaan, että potilas tarvitsee sairaalahoitoa, se on aloitettava viimeistään kuudessa kuukaudessa hoidon tarpeen toteutamisesta
- lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa (alle 23-vuotiaat) hoidon tarpeen arvioinnin edellyttämät tutkimukset ja erikoislääkärin arviointi on toteutettava kuudessa viikossa lähetteen saapumisesta, hoito on järjestettävä kolmessa kuukaudessa hoidon tarpeen toteutamisesta

Hoito muualla

- jos oma terveyskeskus tai sairaala ei pysty hoitamaan potilasta määräajassa, sen on järjestettävä potilaalle mahdollisuus päästä hoitoon muualle, joko toiseen sairaanhoitopiiriin tai yksityissektorille
- potilaalle ei aiheudu tästä ylimääräisiä kuluja
- potilaalla on oikeus myös kieltäytyä hoidosta
- jos sairaanhoitopiiri ei voi järjestää erikoissairaanhoitoa säädetyssä enimmäisajassa Suomessa, sen on annettava potilaan pyynnöstä ennakkolupa hakeutua sairaanhoitopiiriin kustannuksella hoitoon EU- tai ETA-maahan taikka Sveitsiin

Hoitotakuun valvominen

Kunnan tai sairaanhoitopiirin on julkaistava vähintään neljän kuukauden välein internetissä tiedot kiireettömään hoitoon pääsyn odotusajoista. Odotusaikoja koskevia tietoja saa terveyskeskuksista ja sairaaloista. Yleensä tiedot julkaistaan yksiköiden verkkosivuilla.

ARVIOINTIKERTOMUS

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää terveydenhuollon kentältä tietoa hoitoon pääsystä.

Aluehallintovirastot ja Valvira valvovat hoitoon pääsyn toteutumista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tieto kiireettömään perusterveydenhuoltoon on vanhentunut.

Toiminta-ajatus: Hoidon ja hoivan palvelut tuotetaan yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan laadukkaasti ja asiakkaan itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Palvelut tukevat itsenäistä selviytymistä, osallisuutta ja toimintakykyä. Tavoitteena on, että asiakas voi asua turvallisessa ja esteettömässä omassa kodissaan tukipalveluiden ja kotihoidon turvin niin pitkään kuin se inhimillisesti ja resurssien mukaan on mahdollista.

Valt. 9.12.2019 § 28. TTS 2020 – 2022 Avohoidon palveluverkko sivut 92 – 100. Valtuusto päätti toimipisteittäin lääkäri, sairaanhoitaja ym. resursseista.

Asetetut tavoitteet eivät ole toteutuneet.

Vastaanottopalvelut (1.1.2021-28.2.2021 %-osuus päiväryhmittäin)

Vastaanottopalvelupisteiden hoitoon pääsy K-P:n sosiaali- ja peruspalvelukuntayhtymä Soite toimipisteittäin				
Kunta	0-3 pv	4-90pv	91-180 pv	yli 180 pv
Alaveteli vastaanotto	34 %	66 %	0 %	0 %
Koivuhaka vastaanotto	32 %	68 %	0 %	0 %
Kokkolan vastaanotot (Mariankatu)	42 %	58 %	0 %	0 %
Kruunupyö vastaanotto	60 %	40 %	0 %	0 %
Kälviän vastaanotto	41 %	59 %	0 %	0 %
Lohtajan vastaanotto	47 %	53 %	0 %	0 %
Teerijärvi vastaanotto	38 %	63 %	0 %	0 %
Ullavan vastaanotto	43 %	57 %	0 %	0 %
Vastaanotto Kannus	64 %	36 %	0 %	0 %
Vastaanotto Lestijärvi	100 %	0 %	0 %	0 %
Vastaanotto Perho	68 %	32 %	0 %	0 %
Vastaanotto Toholampi	45 %	55 %	0 %	0 %
Vastaanotto Tunkkari	66 %	34 %	0 %	0 %
Yhteensä	50 %	50 %	0 %	0 %

**Tilastointitapa ja menetelmä pitäisi olla suunniteltu ja mitattavat asiat pysyvä sa-
moina.**

Mittareiden tulee olla selkeitä, jotta ne eivät jätä tulkinnanvaraa lukijalle.

Tarkastuslautakunta on 20.12.2018 pidetyssä kokouksessa § 82 keskustellut toimipisteiden suluista ja on kirjannut käydystä keskustelusta:

Tarkastuslautakunta kiinnitti tuolloin huomiota asiakkaiden yhdenvertaiseen kohteluun terveydenhuollon ja laboratoriopalvelujen sulkujen aikana.

Valtuusto päätti 9.12.2019 §:ssä 28 toimintasuunnitelman informatiivisessa osiossa vastaanottokeskusten resurssien minimitasoista, vahvuuksista ja palvelutasosta.

Hallitus päätti 20.1.2020 §:ssä 12 toimeenpanna edellä mainitun valtuuston päätöksen. Hallitus päätti poikkeavista aukioloajoista 21.2.2020 §:ssä 49.

Tarkastuslautakunta toteaa, että hallituksen päätös ei ole valtuuston tahtotilan mukainen. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan hallituksen perustelut eivät ole perusteltuja. Tarkastuslautakunta toteaa, että sulkupäätös kohdistuu toistuvasti samoihin yksiköihin ja palvelun käyttäjän näkökulmasta tämä päätös ei kohtele asiakkaita yhdenvertaisesti.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Soiten yhtenä tavoitteena ollut palvelujen parantaminen segmentoimalla vastaanottopalvelut kiireellisiin ja kiireettömiin ei ole edistänyt vastaanottopalvelujen yhdenvertaista saatavuutta koko toiminta-alueella.

Tarkastuslautakunta muistuttaa, että keskittämispäätöksen, päätöksenteon ja ratkaisujen valmistelussa tulee arvioida ja ottaa huomioon päätösten ja ratkaisujen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin, kuten terveydenhuoltolain 11 § edellyttää.

ARVIOINTIKERTOMUS

Suun terveydenhuollon hoidon saatavuus 12 2020

Tieto on Soiten internetsivustolta 12.2.2021

Suun terveydenhuolto	hammaslääkäri (pv)	ed. vuosi	suuhygienisti (pv)	ed. vuosi
Pääterveysasema	287	90	35	90
Torkinmäki	302	120	56	90
Koivuhaka	263	120	42	100
Kälviä	98	60	28	60
Kruunupyy	85	40	42	50
Teerijärvi	52	40	38	50
Kannus	32	150	58	40
Toholampi	85	60	83	40
Lestijärvi	77	80	78	90
Tunkkari	322	90	42	90
Perho	67	50	33	50
Lohtaja ¹				
Ullava ²	n/a	n/a	n/a	n/a

Soiten tavoite suun terveydenhuollossa oli kiireettömän hoidon jonotusaika korkeintaan 3 kk.

Tarkastuslautakunta toteaa, että neljän toimipisteen osalta tavoite ei ole toteutunut.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 28.12.2012/980)

5 luku Erinäiset säännökset

26 § Odotusaikojen julkaiseminen

Kunnan on julkaistava ainakin **puolivuosittain** tiedot siitä, missä ajassa iäkäs henkilö voi saada hakemansa sosiaalipalvelut. Tiedot on julkaistava sellaisia menetelmiä käyttäen, että iäkkäillä henkilöillä on tosiasiallinen mahdollisuus tietojen saamiseen. Soitessa odotusajat ilmoitetaan neljän kuukauden välein.

¹ toimipiste Kälviällä

² toimipiste Kälviällä

ARVIOINTIKERTOMUS

Odotusajat 1.1.-31.12.2020

Palvelu	Lain määrittämä odotusaika	Toteutumisen tilanne	Lisätiedot
Palvelutarpeen arviointi	7 arkipäivää	Alittuu	Arviointi alkaa yhteydenotosta
Kotiin järjestettävät tukipalvelut	3-7 vrk	Alittuu	Yhteydenoton saavuttua 1-3 vrk
Kotihoito	Akuutti tarve välittömästi, muuten 3-7 vrk	Toteutuu	Palvelu aloitetaan heti palvelutarpeen toteamisen jälkeen joko Soiten omana tai palvelusetelillä
Omaishoito	Palvelutarpeen arviointi aloitettava 7 vrk sisällä	Toteutuu	Hakemus otetaan käsittelyyn viipymättä. Kun oikeus omaishoidontukeen on todettu omaishoidontuki myönnetään hakemuksen saapumiskuukauden alusta.
Ympäri vuorokautinen hoito, tehostettu palveluasuminen	3 kk	0-3 kk keskimäärin 2 kk	Odotus alkaa heti SAS-työryhmän päätöksen tekemisen jälkeen

Kuntakohtaiset jonotusajat keskimäärin ympärivuorokautisessa hoidon tarpeessa

Kunta	Halsua	Kannus	Kaustinen	Kokkola	Kruunupy	Perho	Toholahti	Veteli	Keskim.
pv	44	39	107	67	118	5	73	100	69

Lainsäätäjän säätämä kolmen kuukauden odotusaika on ylittynyt kolmen jäsenkunnan kohdalla.

Potilaan oikeudet ja valinnanvapaus

Terveydenhuoltolain 6 luvun 47 §:n 1 mom. säädetään kiireettömän hoidon hoitopaikan valinnasta siten, että henkilö voi valita, mistä kuntansa terveyskeskuksen terveysasemalta hän saa 2 ja 3 luvussa tarkoitetut terveydenhuollon palvelut, joita ovat mm.:

- **Terveysneuvonta ja terveystarkastukset**
- Seulonnat
- **Neuvolapalvelut**
- **Kouluterveydenhuolto**
- Opiskeluterveydenhuolto
- Työterveyshuolto
- **Sairaanhoito**
- **Kotisairaanhoito**
- **Suun terveydenhuolto**
- Mielenterveystyö
- Päihdetyö
- Lääkinnällinen kuntoutus

Terveydenhuoltolain 6 luvun 49 §:n 1 mom. mukaan potilaalla on mahdollisuus valita häntä terveydenhuollon yksikössä hoitava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö toimintayksikön toiminnan tarkoituksenmukaisen järjestämisen sallimissa rajoissa. Potilaan jatkohoito on toteutettava siten, että hänet ohjataan häntä aiemmin hoitaneen lääkärin tai hammaslääkärin hoitoon, aina kun se hoidon asianmukaisen järjestämisen kannalta on mahdollista.

Kiireettömän hoidon hoitopaikan valinnasta säädetään terveydenhuoltolain 47 §:ssä. Vuodesta 2014 alkaen potilaalla on ollut mahdollisuus valita terveysasema ja erikoissairaanhoidon yksikkö kaikista Suomen julkisista terveysasemista ja sairaaloista.

STM ohjeistaa kuntia ja kuntayhtymiä terveysaseman valinnasta seuraavasti: Potilas voi valita terveysaseman, joka vastaa hänen perusterveydenhuollon palveluihinsa. Terveysasemaa voi vaihtaa kirjallisella ilmoituksella enintään vuoden välein. Kerrallaan voi olla vain yhden terveysaseman asiakkaana. Jos henkilö oleskelee pidempiä aikoja kotikuntansa ulkopuolella esimerkiksi kesämökillä, hän voi saada hoitosuunnitelmansa mukaista hoitoa väliaikaisen asuinkuntansa terveysasemalta. Terveysaseman vaihdosta on ilmoitettava sekä uudelle että vanhalle terveysasemalle riittävän ajoissa, vähintään kolme viikkoa ennen käyntiä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että voimakas integraatio, palveluverkon alasajo ja hallituksen toistuvat päätökset poikkeavista aukioloajoista yhteisvaikutuksineen ovat vaarantaneet a) potilaan oikeuden valita mistä kuntansa terveyskeskuksen terveysasemalta hän saa kiireettömän terveydenhuollon palvelut ja b) potilaan mahdollisuuden valita häntä terveydenhuollon yksikössä hoitavan lääkärin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että voidaan perustellusti kyseenalaistaa Soiten onnistuminen järjestää jäsenkuntiansa puolesta alueensa väestölle yhdenvertaisilla periaatteilla lainsäädännön mukaiset laaja-alaiset sosiaali- ja terveyspalvelut, kuten perussopimuksen 2 § edellyttää. HE 90/2010 vp lausutaan siten, että kunnan tai sairaanhoitopiirin tulee järjestää terveydenhuoltopalvelut lähellä asukkaitaan, myös haja-asutusalueilla.

Tarkastuslautakunta toteaa, että terveydenhuoltolakiin kirjattu potilaan oikeus valita kiireettömän hoidon hoitopaikka (terveysasema) ei toteudu Soitessa.

Mihin välittömiin toimenpiteisiin Soite ryhtyy, jotta potilaan oikeus valita kiireettömän hoidon hoitopaikka toteutuu?

4.3. Talouteen ja vaikuttavuuteen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

Omistajaohjaus ja kuntien edunvalvonta

Perussopimus 18 §:

Omistajakuntien yhteinen omistajaohjaus neuvoteltuaan kuntayhtymän johdon kanssa määrittää kuntayhtymän hallituksen päätöksenteon perusteiksi vuosittaisen talousarviokehityksen sekä omistajuuteen liittyvät strategiset linjaukset.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Soiten perustamisesta lähtien jäsenkunnat eivät ole olleet tyytyväisiä sotepalveluiden yhdenvertaiseen saatavuuteen ja kustannusten jakamiseen.

Tähän johtopäätökseen on voitu tulla seuraamalla omistajaohjauskokousten muistioita ja kuntayhtymän valtuustossa käytyä keskustelua.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että jäsenkunnat ja Soite sopisivat palvelutuotannosta palvelusopimuksessa. Sopimukseen määriteltäisiin palvelutaso ja palvelun hinta, johon Soite ja kunta sitoutuvat. Kuntaliiton mukaan kuntayhtymissä on suositeltavaa ottaa käyttöön kyseiset palvelusopimukset. Tällöin jäsenkunnan tahtotila täytyisi. Palvelusopimukseen kirjattujen tavoitteiden toteutumisen seuranta ja kustannusten hallinta olisi helpompaa.

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2020 - 2022

Soite-kuntayhtymässä on kuntarajariippumaton palvelujärjestelmä, jossa määritellään yhteinen palvelutaso kaikille kuntayhtymän jäsenkunnille. Tämä edellyttää myös omistajaohjauksen toteuttamista yhtenä kokonaisuutena. Soiten hallinnossa on omistajaohjauksen neuvottelukunnan avulla pyritty huolehtimaan jäsenkuntien mahdollisuudesta vaikuttaa kuntayhtymän tekemiin päätöksiin sote-palveluiden järjestämisessä. Lisäksi kuntarajapinnan ja tiedon kulun varmistamiseksi on varmistettu kaikkien Soiten jäsenkuntien läsnäolo- ja puheoikeus Soiten hallituksessa.

Jäsenkunnat määrittelevät sosiaali- ja terveydenhuollon taloudelle kasvuraamin. Voidakseen tehdä budjetillista raamia, kunnat tarvitsevat sisällöllistä tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisestä ja kustannusrakenteesta.

Vuonna 2018 tarkastuslautakunta totesi seuraavaa:

Tarkastuslautakunta toteaa, että säästölaskelmien yksityiskohtaisia perusteita ei ole esitetty valtuutetuille eikä kuntien omistajaohjauksesta vastaaville kunnanjohtajille.

Tarkastuslautakunta toteaa, että jälkilaskentaa ei Soitessa tehdä.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että mm. säästöpäätöksiä esittelyn yhteydessä esitetään laskelmien yksityiskohtaiset perusteet ja tehtyjen päätösten osalta suoritetaan jälkilaskenta.

Tarkastuslautakunta toteaa lisäksi, että suunniteltaessa toimintojen muutoksia tulisi suorittaa etukäteisarviointi, mm. mitä vaikutuksia muutoksella on asiakkaisiin, ja nämä tulisi tuoda ilmi, jotta luottamushenkilöt aidosti tietävät, mistä he päättävät, millä perusteilla päättävät ja mitä vaikutuksia päätöksellä on.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tässä on edelleen kehittämistä.

Hallituspaikat	Kpl
Halsua	0
Kannus	1
Kaustinen	0
Kokkola	8
Kruunupyö	0
Lestijärvi	0
Perho	1
Reisjärvi	0
Toholampi	0
Veteli	1

Tarkastuslautakunta toteaa, että Soiten hallituksessa ei ole varsinaista jäsentä jokaisesta jäsenkunnasta.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan edustuksellinen demokratia edellyttäisi, että jokaisesta jäsenkunnasta on edustus Soiten hallituksessa.

4.4. Suoritetavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan mielestä tilastokatsaus on tiivis ja informatiivinen.

Tarkastuslautakunta suosittelee esitettäväksi tietoa ennaltaehkäisevistä palveluista ja perusterveydenhuollon arvioinnin ja kehittämisen tueksi. Tiedot puuttuvat tilastosta.

5. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

- sisäisen valvonnan ohje (hallitus 15.6.2009)
- sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet (valtuusto 23.5. 2016)

Talousarvion ja –suunnitelman mukaisten taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan kuukausittain toimialueilla ja johtoryhmässä sekä raportoidaan hallitukselle. Raportoinnin yhteydessä selvitetään toimintaympäristön muutoksia, ja niiden vaikutuksia Soiten toimintaan sekä henkilöstön saatavuutta. Johtavien viranhaltijoiden viranhaltijapäätökset tuodaan kuukausittain hallitukselle tiedoksi.

Toimialueittain valmisteltavissa osavuosikatsauksissa hallitus arvioi kolmannesvuosittain toiminnan tilaa neljän BSC-lähtöisen ja valtuustotasolla määritellyn tavoitenäkökulman kautta.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta arvioidaan erikseen ja erityisesti toimialueittain järjestettävässä johdon katselmuksessa kevään tapaamisissa. Syksyn toiminta- ja taloussuunniteluun painottuvassa johdon katselmuksessa sekä suunnitteluprosessissa tarkastellaan resurssien riittävyyttä suhteutettuna todettuihin riskitekijöihin.

Kuntayhtymän vakuutustoiminnan hallinnoinnissa käytetään ns. meklaritoimintaa. Sisäistä valvontaa ja riskien arviointia tukevat sekä tarkastuslautakunta että tilintarkastaja. Työskentely on hyvin vuorovaikutteista ja vahvasti preventiivistä.

6. Henkilöstöön ja osaamiseen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

Henkilöstökulut olivat 176,8 Meur alittaen 1,9 Meur (-1,0 %) vuoden 2019 kulut. Talousarvioon verrattuna henkilöstökulut ylittyivät 9,8 Meur (+5,9 %). Kilpailukykysovimuksen poistuttua 2020 lomarahat ja -korvaukset kasvoivat 2,1 Meur.

Henkilöstökulut	2020	2019
Palkat ja palkkiot	145 297 456,85	145 918 557,69
Eläkekulut	26 575 077,16	27 799 983,26
Muut henkilösivukulut	4 928 773,26	4 949 204,40
Yhteensä	178 801 307,27	178 667 745,35

Tarkastuslautakunta suosittelee ottamaan koko henkilöstön mukaan toiminnan suunniteluun, työn tehostamiseen ja säästötoimenpiteiden etsimiseen. Tämä menettely edesauttaa henkilöstön sitoutumista tehtyihin päätöksiin.

Tarkastuslautakunta pitää sairauspoissaolojen keskimääräisiä päiviä huolestuttavan korkeina. Tarkastuslautakunta edellyttää hallitukselta ja toimivalta johdolta toimenpiteitä.

7. Investoinnit

Investointimääräraha brutto oli 13,8 Meur ja käyttö toteutui 11,6 Meur (toteumaprosentti 83,9 % brutto). Investoinnit suhteessa kuntayhtymän toimintatuottoihin nähden ovat pienet, vuonna 2020 3,4 % toimintatuotoista.

7.1. Laki kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta (548/2016 tuli voimaan 1.7.2016)

Viiden miljoonan rajan ylityksessä otetaan huomioon samaan hankkeeseen liittyvät osakokonaisuudet. Jos kunta tai kuntayhtymä tekee samaan rakennuskohteeseen lain voimassaoloaikana useita korjaus- tai rakennusinvestointeja, voidaan niiden katsoa kuuluvan samaan investointikokonaisuuteen. Näissä tapauksissa kokonaisarvo lasketaan osakokonaisuuksien yhteenlasketuista arvoista.

Yli viiden miljoonan investoinnit ovat sallittuja vain, jos niihin saadaan sosiaali- ja terveysministeriöltä (STM) poikkeuslupa.

Investointia koskevan sitoumuksen tekemisessä merkittävänä ajankohtana pidetään urakkasopimuksen tai sitä vastaavan rakennustöiden aloittamista tarkoittavan sopimuksen allekirjoittamista. Jos kunta tai kuntayhtymä on sitoutunut investointiin sitovalla sopimuksella ennen kiellon voimaantuloa 1.7.2016, ei investointiin tarvitse hakea poikkeuslupaa. Siten ei vielä riitä, että esimerkiksi kunnanvaltuuston päätös käynnistää investointihanke on tehty ennen lain voimaantuloa.

Viiden miljoonan euron raja lasketaan hankkeen arvonlisäverottomista kokonaiskustannuksista. Investointikustannuksiin sisältyvät muun muassa hankesuunnitteluun, tontin hankintaan, entisen tilan purkamiseen, rakentamisen aikaisiin väistötiloihin, rakentamiseen, rakentamisen aikaiseen maanvuokraan ja rakennuksen käyttöönottoon liittyvät kustannukset sekä rakennukseen kuuluvat kiinteät kalusteet ja laitteet. Irtain kalustus ei sisälly poikkeuslupamenettelyn piirissä oleviin hankekuluihin. Kustannuksista on vähennettävä arvonlisävero.

Kiellosta ja poikkeuslupamenettelystä huolimatta kunta tai kuntayhtymä voi aina tehdä normaaleja vuosihuoltoja sekä sellaisia investointeja, jotka ovat valvontaviranomaisten tarkastusten perusteella välttämättömiä (4 §:n 3 momentti). Näitä tilanteita ei koske viiden

ARVIOINTIKERTOMUS

miljoonan euron raja. Säännöksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole mahdollistaa poikkeuslupamenettelyn kiertämistä, joten edellä mainittujen tilanteiden edellytysten on selvästi täytyttävä.

Rakennushankkeen välttämättömyyttä ja kiireellisyyttä arvioitaessa otetaan huomioon, voitaisiinko palvelut tuottaa lähivuosien aikana jo olemassa olevissa tiloissa. Välttämättömyys ja kiireellisyys voi perustua esimerkiksi niin merkittävään asukasluvun muutokseen, että palveluja ei mitenkään voida tuottaa nykyisissä toimitiloissa. Välttämättömyys voi perustua myös lainsäädännön edellyttämiin muutoksiin palvelujen toteuttamisessa.

Laissa edellytetään, että investoinnin tulee olla välttämätön. Tämä tarkoittaa, ettei investoinnin välttämättömyyttä voida arvioida vain yksittäisen kunnan tai kuntayhtymän näkökulmasta, vaan investoinnin tulee olla välttämätön myös kuntaa laajemman alueen palvelujen toteuttamisen näkökulmasta. Välttämättömyyttä arvioitaessa tulisi ottaa huomioon myös olemassa olevat mahdollisuudet kuntien ja kuntayhtymien väliseen yhteistyöhön palvelujen tuottamisessa.

Investoinnin alueellista välttämättömyyttä on mahdollista osoittaa esimerkiksi siten, että poikkeuslupahakemukseen liitetään alueen muiden kuntien tai kuntien jonkin yhteistointielimen tai aluehallintoviranomaisen lausunnot kyseisestä hankkeesta. Myös STM voi poikkeuslupaa harkitessaan pyytää tarpeellisiksi katsomiaan lausuntoja.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kuntayhtymä on investoinut rajoituslain voimassaollessa seuraavasti:

Vuosi	Rakennukset	Kiinteät kalusteet ja laitteet³	Yhteensä	Toteutumisaste verrattuna TA
TP 2017	3.155.870,18	6.842.928,98	9.998.799,16	65,7
TP 2018	6.771.610,21	8.101.229,20	14.872.839,41	82,7
TP 2019	2.912.138,85	4.721.839,81	7.633.978,66	47,2
TP 2020	6.540.729,06	3.097.555,54	9.638.285,60	96,8
TTS 2021	7.317.000,00	3.285.523,00	10.602.623,00	

³ Tietokoneohjelmistot, kiinteän omaisuuden ostot, kiinteät rakenteet ja laitteet, kuljetusvälineet, muu kalusto käyttöomaisuusarvopaperit, liittymismaksut, käyttöomaisuuden myyntituotot ja valtionosuudet investointeihin

8. Muut havainnot

8.1. Esteellisyys

Hallintolain 27 §:n 1 mom. mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen. Em. lainkohdan 2 mom. mukaan, mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee myös monijäsenen toimielimen jäsentä ja muuta asian käsittelyyn osallistuvaa sekä tarkastuksen suorittavaa tarkastajaa.

Hallintolain 28 §:ssä todetaan esteellisyysperusteista seuraavasti:

Virkamies on esteellinen:

- 1) jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen;
- 2) jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen;
- 4) jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 6) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan; tai
- 7) jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu

Hallintolain 29 §:n 1 mom. mukaan virkamiehen esteellisyyttä koskeva kysymys on ratkaistava viipymättä. Em. lainkohdan 2 mom. mukaan virkamies ratkaisee itse kysymyksen esteellisyydestään. Monijäsenen toimielimen jäsenen ja esittelijän esteellisyydestä päättää kuitenkin toimielin. Monijäseninen toimielin päättää myös muun läsnäoloon oikeutetun esteellisyydestä. Jäsen tai esittelijä saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain, jos toimielin ei olisi ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivytystä saatavissa esteetöntä henkilöä.

Kuntalain 97 §:n 4 mom. mukaan hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovelleta kunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, vaikka tämä olisi mainitussa lainkohdassa tarkoitetussa asemassa kunnallisessa liikelaitoksessa tai kuntayhtymässä. Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos kunnan edut ovat ristiriidassa liikelaitoksen tai kuntayhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn. Myöskään hallintolain 28 §:n 1 momentin 6 kohtaa ei sovelleta kunnassa.

Kuntayhtymän tekninen johtaja on Kiinteistö Oy H-Seitsikon toimitusjohtaja. H-seitsikon hallituksen jäsenenä tai hallituksen varajäsenenä on henkilöitä, jotka ovat kuntayhtymän viranhaltijoita tai kuntayhtymän hallituksen jäseniä. Kuntayhtymän hallituksen on kiinnitettävä huomiota käsiteltäessä hallituksessa H-Seitsikkoon liittyviä asioita.

Apulaisoikeuskansleri on päätöksessään 13.6.2019 OKV/19/50/2018 on todennut, että hallintolaissa säädettyjen esteellisyysperusteiden arvioinnissa esteellisyyskysymysten oikeanlaisessa käsittelemisessä kunnallisissa elimissä on meneteltävä huolellisesti.

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota erityisesti hallintolain ja kuntalain esteellisyysäännöksiin.

Kuntayhtymän tilinpäätös on käsitelty ja allekirjoitettu hallituksessa 29.3.2021. Tilinpäätöksen valmistumiseen ajallaan ja tilinpäätöstietojen vaatimusten mukaisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Näin menetellen jäsenkunnilla on riittävästi aikaa valmistella omat tilinpäätöksensä.

Kun tiedot valmistuvat riittävän ajoissa, on tarkastuslautakunnalla mahdollisuus suorittaa arviointinsa ajoissa. Tätä tilinpäätöstä koskevat tekniset korjaukset hallituksen allekirjoittamaan tilinpäätöskirjaan saatettiin tarkastuslautakunnan tietoon 4.5.2021.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota samaan asiaan valtuustokautena 2017 – 2021.

Tarkastuslautakunnan näkemys tulevaisuudesta

Suomalaisen yhteiskunta ikääntyy siten, että työikäisten ja lasten määrä vähenee samalla kun ikääntyneen väestön määrä kasvaa. Ennusteiden mukaan iäkkäiden määrä erityisesti vanhimmissa ikäryhmissä kasvaa voimakkaimmin. Väestön ikärakenteen muutoksesta seuraa, että yhteiskunnan on mukauduttava laajasti entistä iäkkäämmän väestön tarpeisiin.

Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin ja palvelujen turvaaminen edellyttää kunnilta ja alueilta tietoista ikääntymispolitiikkaa ja sitoutumista päätöksenteon kaikilla tasoilla.

Ikääntyneen väestön määrän kasvaessa heidän merkityksensä yhteiskunnassa kasvaa. Monet eläkeläiset ovat keskeinen voimavara vapaaehtoistoiminnassa tai käyttävät edelleen ammatillista ja muuta osaamistaan työelämässä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, esteettömät asuin- ja elinympäristöt, lähipalvelut ja toimivat liikenneratkaisut helpottavat ihmisten kotona asumista ja vähentävät tai siirtävät hoiva- ja hoitopalvelujen tarvetta. Tätä kautta myös hoiva- ja hoitopalvelujen kustannusten kasvua voidaan hillitä.

Iäkkäät tarvitsevat yksilöllisiä, huolelliseen palvelutarpeen arviointiin perustuvia palveluja oikea-aikaisesti. Keskeisiä iäkkäiden palveluja ovat terveyskeskuksesta saatavien terveyspalvelujen lisäksi kotihoito, omaishoito ja muut kotona asumista tukevat palvelut sekä ympärivuorokautinen hoito tehostetussa palveluasumisessa. Toimiva palvelukokonaisuus on tärkeä niille iäkkäille, jotka tarvitsevat paljon erilaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.

Elämme koronan keskellä edelleen, emmekä tiedä tulevaisuudesta vielä kaikkea. On todennäköistä, että vastaavantyyppiset pandemiat toistuvat. Soite ja Keski-Pohjanmaa ovat onnistuneet taistelussa koronaa vastaan hyvin. Soiten erinomainen koronatiedottaminen on ollut omiaan saavuttamaan tämän tuloksen. Ihmisille on annettu ajantasaista tietoa ja ohjeistusta, joita Soiten alueella on noudatettu. Koronatartunnat on saatu pidettyä vähäisinä ja tartuntaketjut on saatu jäljitettyä ja pysäytettyä.

Onnistumisella on myös käänköpuolensa. Tiukat eristämiset mm. palveluiloissa ja vammaisten asumisyksiköissä ovat estäneet kontaktit perheen ja ystävien kesken. Psykkinen pahoinvointi ja syrjäytyminen ovat lisääntyneet merkittävästi. Tälle sektorille kaivataan kipeästi lisää resursseja ja oikein kohdennettuja palveluja.

Soiten alueella resursseja siirrettiin koronan torjuntaan mm. kouluterveydenhuollosta. Tämän seurauksena on syntynyt hoitovajetta eikä lisäresursseja koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon koko maakunnan kattavasti ole pystytty tarjoamaan. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon ennaltaehkäisevää merkitystä ei tule unohtaa.

Mikä on korona-ajan hinta inhimillisesti katsottuna maakunnassamme?

9. Yhteenveto

Arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta kiinnitti erityistä huomiota perussopimuksen ja lainsäädännön vaatimukseen siitä, toteutuiko palvelujen saatavuus yhdenvertaisesti koko Soiten palvelualueella. Tarkastuslautakunta kantaa huolta siitä, ovatko kaikki toiminnalliset ratkaisut edistäneet palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta yhdenvertaisesti. Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään erityistä huomiota käyttötalouden, investointien ja rahoituksen suunnitelmallisuuteen huomioiden toiminta-alueen palvelujen rakenne ja jäsenkuntien kantokyky.

Tili- ja vastuuvapauden myöntäminen

Lautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon tilinpäätöksen hyväksymisestä sekä tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille.

ARVIOINTIKERTOMUS

Kokkolassa 4.5.2021

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystyöryhmän tarkastuslautakunta

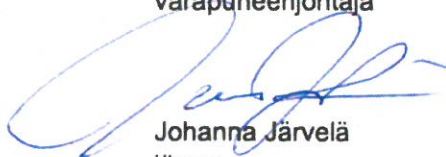
Ilkka Piispanen
puheenjohtaja

Tarja Harju-Karhula
varapuheenjohtaja

Katri Aro
jäsen

Johanna Järvelä
jäsen

Stefan Högnabba
jäsen